

Minister Klimatu i Środowiska

DIŚ-V.050.5.2024.MO
3327025.13146716.10593040
Warszawa, 23-08-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr K10INT4206, z dnia 6 sierpnia br., Pani Poseł Ewy Kołodziej oraz grupy posłów, w sprawie wpływu "zanieczyszczenia światłem" na środowisko naturalne, uprzejmie przedstawiam poniższe stanowisko Ministra Klimatu i Środowiska przygotowane z wykorzystaniem informacji uzyskanych od Ministerstwa Zdrowia.

Odnosząc się do kwestii wpływu zanieczyszczenia światłem na elementy przyrodnicze środowiska należy zauważyć, że chociaż obowiązujące przepisy z dziedziny ochrony środowiska nie określają norm dotyczących emisji światła to nie są też całkowicie pozbawione regulacji, które pozwalają zapobiegać nadmiernemu oddziaływaniu emisji światła na środowisko. Art. 15 ust. 7 pkt 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹ wskazuje, że wniosek o uzyskanie odstępstwa od zakazu obowiązującego w parku narodowym lub rezerwacie przyrody (zezwolenia takie wydawane są przez ministra właściwego do spraw środowiska, GDOŚ lub regionalnych dyrektorów ochrony środowiska) zawiera opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na przyrodę parku narodowego lub rezerwatu przyrody – może dotyczyć to również ograniczeń związanych z emisją światła wywierającą niekorzystny wpływ na walory chronione przez wskazane obszarowe formy ochrony przyrody.

Podobnie w przypadku zezwoleń udzielanych (przez organy wyżej wskazane) w zakresie ochrony gatunkowej - art. 56 ust. 7 pkt 9 ustawy o ochronie przyrody – muszą one wskazywać warunki realizacji wynikające z potrzeb ochrony populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów i ich siedlisk. Warunki takie mogą również obejmować kwestie natężenia, ukierunkowania i pory emisji światła. Problematyka ograniczania emisji światła, w tym m.in. w kontekście nieprzerywania korytarzy ekologicznych może – w danych przypadkach – okazać się kluczową przy uzgadnianiu decyzji o warunkach zabudowy. Na obszarze parku narodowego i jego otuliny decyzje takie muszą być uzgadniane z dyrektorem parku narodowego – art. 53 ust. 4 pkt 7 w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym², zaś identyfikowane zagrożenie ze strony (nadmiernego) oświetlenia – przewidywanego do

¹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.),

² Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.).

zastosowania zarówno w trakcie procesu budowlanego, jak i w związku z docelowym funkcjonowaniem obiektów, których dotyczy zezwolenie mogą wyczerpywać definicję zagrożenia zewnętrznego lub wewnętrznego zawartych w ustawie o ochronie przyrody (art. 5 punkty 28 i 29).

Z kolei zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko³, zwanej dalej „ustawą ooś”, w przypadku realizacji przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Decyzja ta określa wymagania, jakie inwestor musi spełnić na etapie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia w celu ograniczenia lub skompensowania jego negatywnego wpływu na środowisko. Wymagania te, zgodnie z ustawą ooś, uwzględniają różnego typu oddziaływania, w tym również takie, dla których brak jest ustanowionych standardów emisyjnych lub standardów jakości środowiska. Ponadto, w myśl ustawy ooś, w przypadku braku zgodności przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub w przypadku znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszaru Natura 2000, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia. W decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach właściwe organy mogą wprowadzać zakazy i wymagania odnoszące się również do emisji sztucznego światła, sposobu oświetlania obiektów, konieczności stosowania dodatkowych osłon, konstrukcji lamp czy dopuszczalnej temperatury światła itp. Ograniczenia takie spotykane są na przykład w zakresie zwiększenia funkcjonalności przejść dla zwierząt przy budowanych drogach publicznych w celu ochrony korytarzy migracyjnych. Aspekty ograniczania wpływu sztucznego światła stanowią również przedmiot analiz i oceny organów w przypadku dużych inwestycji punktowych, takich jak chociażby elektrownia jądrowa. W decyzji wydanej przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we wrześniu 2023 r. istotną jej część stanowią warunki dotyczące konieczności opracowania planu zarządzania światłem dla fazy realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia. Rozwiązania mające na celu ograniczenie nadmiernej emisji światła mogą zatem być wdrażane na podstawie przywołanych wyżej przepisów w konkretnych indywidualnych sprawach prowadzonych przez właściwe organy administracji publicznej (w tym organy ochrony środowiska).

Jednocześnie, należy wskazać że w dokumentach strategicznych i programowych określających kierunki działań resortu, w tym w przyjętym w 2019 r. dokumencie „Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, zagadnienie zanieczyszczenia światłem nie zostało uwzględnione. Co więcej kwestie ochrony krajobrazu przed zanieczyszczenia światłem do tej pory nie były poruszane na forum międzynarodowym podczas posiedzeń Komitetu Ministrów Rady Europy oraz Konferencji poświęconych Konwencji Krajobrazowej Rady Europy.

Jednocześnie, uprzejmie informuję że w resorcie nie są obecnie prowadzone działania legislacyjne, zmierzające do dodatkowego unormowania (ponad przywołane wyżej regulacje) kwestii emisji sztucznego światła. Podkreślić przy tym należy, że wprowadzenie regulacji ustawowych wymaga rzetelnej oceny, czy zagadnienie wymaga takiej ingerencji oraz czy nie można osiągnąć celu innymi środkami, niż ustawa.

³ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094)

Odnosząc się do kwestii oceny wpływu "zanieczyszczenia światłem" na zdrowie obywateli, uprzejmie informuję, że przedmiotowe zagadnienie, pozostaje poza właściwością Ministra Klimatu i Środowiska i wiąże się z zadaniami ministra właściwego do spraw zdrowia, z uwagi na problematykę mieszczącą się w zakresie art. 33 ust. 1 ustawy dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej⁴.

Z uwagi na powyższe, Ministerstwo Klimatu i Środowiska w piśmie z dnia 7 sierpnia 2024 r., zwróciło się do Ministra Zdrowia o zajęcie stanowiska, w przedmiotowej sprawie. Minister Zdrowia w piśmie z dnia 20 sierpnia br. wskazał, że organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁵ realizują zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi m.in. w odniesieniu do zapewnienia właściwego natężenia oświetlenia światłem sztucznym.

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru nad zakładami pracy⁶ organy Państwowej Inspekcji przeprowadzają m.in. badania i pomiary czynników uciążliwych w środowisku pracy (m.in. oświetlenie w miejscu pracy), dokonując przy tym kontroli i oceny stanowisk pracy tj. czy natężenie oświetlenia elektrycznego na stanowisku pracy spełnia wymagania określone w obowiązującej normie⁷.

W zakresie realizacji zadań dotyczących obszaru higieny dzieci i młodzieży⁸ organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami nauczania i wychowania weryfikują zapewnienie prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia, w tym m.in. prowadzą bieżący monitoring w zakresie posiadania przez placówkę pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego - w szczególności kontrole te są zintensyfikowane w okresie trwania ferii letnich w ramach podejmowanych działań dotyczących oceny przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Podczas kontroli sanitarnych dodatkowo sprawdzane jest m.in. zaopatrzenie punktów świetlnych w osłony, ich czystość, jak również stopień zużycia świetlówek.

Dodatkowo organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą działania informacyjno-edukacyjne skierowane do:

- pracodawców w celu zapewnienia właściwych warunków pracy w zakresie natężenia oświetlenia elektrycznego na stanowisku pracy,
- dyrektorów placówek mające na celu uświadomienie istoty problemu, jakim jest właściwe natężenie oświetlenia w salach dydaktycznych, w szczególności na ławkach i tablicach szkolnych, w kontekście zapewnienia uczniom odpowiednich warunków higieny procesów nauczania i wychowania.

W zakresie edukacji związanej z oddziaływaniem światła sztucznego, w tym światła niebieskiego emitowanego przez diody LED na zdrowie i warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania, uprzejmie informuję, że Główny Inspektor Sanitarny w roku 2021, (biorąc pod uwagę ówczesną sytuację epidemiologiczną w kraju oraz dominującą formę zdalnego kształcenia dzieci i młodzieży), pozyskał oraz upowszechnił wszystkim jednostkom

⁴ Ustawa dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2512, z późn.zm.)

⁵ Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 338)

⁶ Art. 4 ust. 1 pkt 2 i pkt 5 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej

⁷ Norma PN-EN 12464-1:2022-01 Światło i oświetlenie. Oświetlenie miejsc pracy. Część 1: Miejsca pracy we wnętrzach.

⁸ Art. 4 ust. 1 pkt 6 i 7 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej

podległym Państwowej Inspekcji Sanitarnej opinię Komisji do Spraw Profilaktyki i Promocji Zdrowia zaakceptowaną przez Radę Sanitarno-Epidemiologiczną przy Głównym Inspektorze Sanitarnym, dotyczącą zasad bezpieczeństwa w korzystaniu ze smartfonów, tabletów i komputerów przez dzieci i młodzież – jako materiał wspierający w prowadzonych działaniach promocyjno-edukacyjnych. W opinii zwrócono szczególną uwagę na kwestie związane z oceną skutków korzystania przez dzieci i młodzież ze smartfonów, telefonów, tabletów, a także wskazano konkretne działania profilaktyczne.

Dodatkowo należy podkreślić, że jednostki terenowe Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowały działania promocyjno-edukacyjne w placówkach nauczania w ramach których zwracano m.in. uwagę na zagadnienie negatywnego oddziaływania światła sztucznego emitowanego przez ekrany smartfonów i tabletów, w tym emisji światła niebieskiego przez diody LED, na jakość i efektywność snu oraz wypoczynku.

Ponadto, Ministerstwo Zdrowia wskazało, że aktualnie nie planuje podjęcia działań w zakresie wdrożenia regulacji prawnych mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia światłem w Polsce.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM